

Antependia

Saturday 18 October 2008

In januari 2008 kreeg de Stadsdennenkerk na bijna veertig jaar nieuwe antependia. In de meeste kerken is er een 'afhanger' onder de kanselbijbel en een kleed op de liturgische tafel in dezelfde kleur en met dezelfde symboliek. De kansel van de Stadsdennenkerk is in een kruisvorm gemaakt. Er is destijds bij de inrichting van de kerk niet voor een kleed onder de kanselbijbel gekozen omdat dit de kruisvorm zou verstoren. Het blijft dus bij de 'tafelkleden'. We zien ze aan de zijmuur van de kerk hangen. Dat was om ze tegelijk ten toon te stellen bij de introductie. Een beschrijving van elk kleed met een afbeelding daarvan volgt daarna. De werkgroep die nadacht over de kleuren, de materialen en de symboliek en die de opdracht gaf tot realisering bestond uit Jan Willem Schutter, Greetje Brinkman, Joke van Boven en Marry Brosky.

Uitleg van de symboliek van de antependia.

In veel kerken zie je liturgische kleden. Het kleed kan aan de kansel hangen, een stola over een gewaad van de voorganger zijn of een kleed over de avondmaalstafel. Het laatste wordt antependium genoemd. Antependium betekent letterlijk: voorhangsel.

De kleuren van de antependia sluiten aan bij de tijd van het kerkelijk jaar. De term "kerkelijk jaar" werd voor het eerst gebruikt in 1589 door de Lutherse predikant Promarius. Het was de verzamelnaam voor de vieringen en feesten in de loop van een jaar, om het heilshandelen van God, in Jezus Christus, volgens de christelijke geloofsbelijdenis te gedenken. Het kerkelijk jaar begint met de adventsperiode en eindigt met de zondag van de voleinding.

De kleden, in de kleuren van het jaar, worden gezien als een goed herkenbaar hulpmiddel bij de schriftlezing, preek en gezangen. Met de aanwezigheid van liturgische kleden, beseffen we sterker welke tijd van het kerkelijk jaar gevierd wordt. De afbeeldingen op een kleed zijn bedoeld om de kleurensymboliek te versterken.

Het paarse antependium

Paars is de kleur van inkeer, ingetogenheid, soberheid, boete en berouw. In de periode waarin dit kleed hangt, bereiden we ons voor op de grote feesten van het kerkelijk jaar: Kerst en Pasen. In de adventstijd kijken we verwachtingsvol uit naar de komst van de Messias en bereiden we ons voor op de wederkomst. In de 40-dagentijd zijn we onderweg naar het feest van de opstanding, door het lijden en sterven van Goede Vrijdag heen.

De brandende kandelaar/olielamp in het centrum, symboliseert het Licht van Christus. De warmte van het Licht verspreidt zich rondom, vandaar de ronde vorm in het midden van het kruis. Het kruis verwijst naar het lijden en sterven van Jezus: verzoening en vrede. De drie balken van het kruis symboliseren de Drie-eenheid: God, Jezus en de Heilige Geest.

{Mosimage}

Het witte antependium

Wit is de kleur van blijdschap, zuiverheid, reinheid, licht en feest. In Openbaringen staat, dat wie overwint zich gereinigt in het wit zal kleden. Witte kleden zijn een teken van de heerlijkheid die ons te wachten staat op de jongste dag. De kleur wit verwees in de oude kerk vooral naar Jezus als Licht van de wereld. Het witte antependium hangt:

- vanaf de kerstnacht tot en met de zondag na drie koningen
- Witte donderdag, Paasnacht, Pasen, en de zondagen na Pasen tot aan Pinksteren
- bij een huwelijksinzegening, rouwdienst of Avondmaalsviering kan het witte kleed ook gebruikt worden.

De symbolen van de Alfa en de Omega, de eerste en de laatste letter van het Griekse alfabet, geven aan dat God er is vanaf het begin en dat Hij zal blijven tot aan het einde van deze wereld. Hiermee wordt de eeuwigheid van God aangeduid. De ronde vorm geeft de wereld waarin wij leven weer. De vier lijnen symboliseren de vier windstreken. De overwinning van Jezus is wereldomvattend. Ook willen we ermee aangeven dat we niet een naar binnen gerichte gemeente willen zijn, maar dat we een wereldwijde taak hebben. Deze symboliek staat afgebeeld tegen het kruis van Golgotha. De geel-gouden applicaties symboliseren het licht.

Het rode antependium

Rood is de kleur van liefde, warmte, bloed, enthousiasme en vuur. Het rode antependium wordt gebruikt met Pinksteren, bij bijzondere gebedsdiensten, bid- en dankstond, bevestigingen in het ambt en diensten met een missionair karakter. De vlammen (naar aanleiding van Handelingen 2:3) op het kleed staan symbool voor het vuur van de Heilige Geest en de uitwerking hiervan.

De drie open en naar de hemel gerichte stralen verwijzen naar de Drie-eenheid. We verwachten ons heil van boven. De 7 (een heilig getal in de Bijbel) vlammen, doen ook denken aan de 7 kleuren van de regenboog, het teken van Gods belofte aan ons.

Het groene antependium

De kleur groen staat symbool voor leven, natuur, groei, oogst en is ook de kleur van de hoop, verwachting en toekomst: eens komt de grote zomer. Vroeger riep de kleur groen de herinnering op aan het paradijs. Het groene kleed hangt vanaf de tweede zondag na Driekoningen tot de zesde zondag voor Pasen en vanaf de tweede zondag na Pinksteren tot het eind van het kerkelijk jaar.

De golven op het antependium symboliseren "de Bron", het levende water, dat Jezus ons gegeven heeft. Zonder water geen leven. Het oudste en meest bekende symbool van de eerste christenen is de vis. In het Grieks is het woord vis "ichtus": de eerste letters van Jezus Christus Gods Zoon Heiland. Het is een teken van hoop. De vissen doen ons ook denken aan het voedsel dat we dagelijks nodig hebben en aan Harderwijk: vissersplaats/dolfijnenstad. Het Christusmonogram bestaat uit de letters P en X. In het Grieks staan deze letters voor Ch en R, dus samen Chr = Christus. Christus is de middelaar tussen hemel, zee en aarde: het monogram staat boven het water.